

ISSN 0134 – 6393

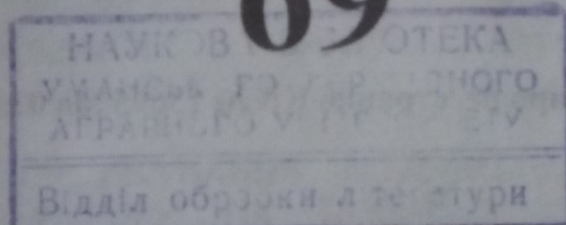
**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

засновано в 1926 р.

Частина 2
Економіка

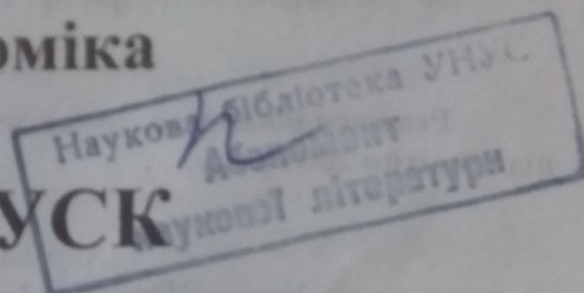
ВИПУСК

69

Умань – 2008

320125

Включено до переліків №1 і №6 фахових видань ВАК України з сільськогосподарських та економічних наук (Бюлетень ВАК України №4, 1999 рік і №6, 2000 рік).

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського державного аграрного університету та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

Редакційна колегія:

П.Г. Копитко – доктор с. – г. наук (відповідальний редактор),

П.В. Костогриз – кандидат с. – г. наук (заступник відповідального редактора), А.Ф. Балабак – доктор с. – г. наук, Г.М. Господаренко – доктор с. – г. наук, З.М. Грицасико – доктор с. – г. наук, В.О. Єщенко – доктор с. – г. наук, О.І. Здоровцов – доктор економ. наук, І.М. Карасюк – доктор с. – г. наук, В.І. Лихацький – доктор с. – г. наук, О.В. Мельник – доктор с. – г. наук, Л.В. Молдаван – доктор економ. наук, А.С. Музиченко – доктор економ. наук, В.С. Уланчук – доктор економ. наук, О.М. Шестопадль – доктор економ. наук, С.П. Полторецький – кандидат с. – г. наук (відповідальний секретар).

За достовірність інформації відповідають автори публікацій.

Рекомендовано до друку вченою радою УДАУ, протокол № 4 від 3 квітня 2008 року.

Адреса редакції:

м. Умань, Черкаської обл., вул. Інститутська, 1.

Уманський державний аграрний університет, тел.: 3-22-35

Свідectво про реєстрацію KB № 13695 від 03.12.07 р.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 2 ЕКОНОМІКА

О.О. Школьний	СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТО-ОРІЄНТОВАНОГО ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА.....	7
О.В. Тузюк	ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ АДАПТАЦІЯ ДО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	17
Л.А. Панкратова	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	22
Г.Ю. Аніщенко, Ю.В. Кліщук	СПЕЦИФІКА ОБЛІКУ АВТОМОБІЛЬНИХ ШИН ТА АКУМУЛЯТОРНИХ БАТАРЕЙ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	29
М.А. Блажко	ВІДМІННОСТІ В ТЕМПАХ ПОГЛИБЛЕННЯ СЕГМЕНТАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ І ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ..	38
З.І. Галушка, В.П. Якобчук	СОЦІОСИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОД АНАЛІЗУ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ...	44
М.І. Дяченко, О.А. Мороз	ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ У ГОСПОДАРСТВАХ УМАНСЬКОГО РАЙОНУ.....	54
О.В. Захаріна	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЗЕРНА В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ.....	60
В.Д. Каричковський	АКТУАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА БІОЛОГІЧНОГО ПАЛИВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	67
М.С. Корінна	КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ФОРМУВАНЬ ЧЕРКАЩИНИ.....	71

ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ У ГОСПОДАРСТВАХ УМАНСЬКОГО РАЙОНУ

М.І. ДЯЧЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук
О.А. МОРОЗ, студент

На основі статистико-аналітичних показників розглядаються питання зайнятості і безробіття економічно активного населення Уманського району.

Серед факторів сільськогосподарського виробництва вирішальне значення належить трудовій діяльності людини. У всі часи і на всіх континентах праця була і залишається основною умовою, яка визначає матеріальне і духовне багатство кожного суспільства. Саме люди з їх багатовіковим досвідом, практичними навичками й теоретичними знаннями є головною продуктивною силою суспільства. Трудові відносини регулюються нормами Конституції України, Кодексом законів про працю України, а також Указом Президента України „Про основні напрямки розвитку трудового потенціалу на період до 2010 року” [1].

Теоретичною і методологічною основою досліджень є праці вітчизняних вчених-аграрників з питань організації та використання трудових ресурсів в умовах ринку праці.

У дослідженнях економічного характеру були використані такі методи як розрахунково-конструктивний, економіко-математичний, тощо.

Інформаційною базою для роботи стали господарства Уманського району Черкаської області. Статистично-аналітичні матеріали, що характеризують стан ринку праці району за 2006–2007 роки, отримані на підставі наступних джерел:

- обстежень населення району з питань економічної активності;
- звітності підприємств щодо використання робочого часу;
- звітності щодо працевлаштування та зайнятості населення, яке зверталось до служби зайнятості району.

В результаті досліджень було встановлено, що ситуація на ринку праці району, як правило, характеризується збільшенням обсягів та рівня зайнятості населення, а також зниженням кількості безробітних та рівня безробіття.

Слід відмітити, що зниження рівня безробіття спостерігається в усіх регіонах України. Найвищий він у Тернопільській, Миколаївській, Рівненській, Житомирській, Чернівецькій, Черкаській областях (9,1–9,8% економічно активного населення). По Черкаській області він сягає 3,87 %, по Уманському району — 6,32 %. Привертає увагу надзвичайно інтенсивний рух робочої сили найманих працівників у фізичних осіб. Протягом 2007 року

питома вага таких робочих місць становила понад 80 % від прийнятих працівників. Такі структурні пропорції щодо руху робочої сили притаманні світовим тенденціям і є наслідком гнучких ринкових засад та механізмів.

За статистичними даними, у середньому за 2007 рік середньооблікова чисельність жителів Уманського району складала 46266 чоловік, із них 20955 складали чоловіки і 25311 жінки. В т.ч. в працездатному віці нараховувалось 22751 особа, з них 10709 осіб — це чоловіки і 12042 осіб — жінки [4]. Це наглядно видно із даних таблиці 1.

1. Чисельність населення Уманського району Черкаської області
(на початок року, осіб)

Показник	Рік						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007 в % до 2002
Кількість населення, всього	48899	48408	47963	47056	46006	46266	94,6
в т.ч. чоловіки	22004	21830	21583	21175	20702	20955	95,4
жінки	26895	26578	26380	25881	25304	25311	94,2
У працездатному віці, всього	23953	23719	23501	23057	22550	22751	95,0

Основними показниками зареєстрованого ринку праці є чисельність незайнятого населення, зареєстрованих безробітних, а також попит на робочу силу на ринку праці та рівень охоплення професійними навичками тощо. Так, чисельність громадян, не зайнятих трудовою діяльністю, які звернулися до державної служби зайнятості за сприянням у працевлаштуванні, включалися особи, що перебували на обліку в центрі зайнятості станом на початок року, та всі незайняті громадяни, що зареєструвалися протягом звітного періоду. Так, станом за січень-грудень 2006–2007 років в Уманському районі нараховувалось відповідно 5200 і 4521 осіб незайнятого населення, перебувало на обліку в центрі зайнятості відповідно 4827 і 4138 осіб. У процентному відношенні це складає 86,9 і 85,6.

Чисельність безробітних у середньому за 2006 рік склала по району 2364 осіб; в 2007 р. — 2259 осіб. Цей показник скоротився на 110 осіб, або на 4,6 %.

Згідно з Указом Президента України В.А.Ющенка від 11 липня 2005 року № 1073 „Про вдосконалення державного регулювання у сфері зайнятості населення та ринку праці в Україні” стратегічним завданням на ринку праці є створення не менш ніж 1 млн нових сучасних, ефективних робочих місць щороку, що має забезпечуватися реальним працевлаштуванням та реальним укомплектуванням цих робочих місць висококваліфікованими кадрами [2]. За даними центру зайнятості протягом 2006–2007 років було створено нових робочих місць для 1483 особи (із 4521 особи, які перебували на обліку в

службі зайнятості), в т.ч. для молоді у віці до 35 років — 547 відповідно місць. Із загальної кількості новостворених робочих місць 36,0% становлять робочі місця, що створені на підприємствах, в установах, організаціях. Більшість робочих місць мали місце в оптовій та роздрібній торгівлі, торгівлі транспортними засобами, послугами з ремонту, будівництві і сільському господарстві. Дві третини робочих місць створено у сфері підприємницької діяльності фізичними особами — підприємцями та самозайнятими особами. Одночасно зі створенням робочих місць має місце в районі процес ліквідації неефективних робочих місць. При цьому серед ліквідованих робочих місць найбільший відсоток становлять робочі місця для працівників юридичних осіб та для фізичних осіб — підприємців. Кожен третій незайнятий громадянин, що перебував на обліку в службі зайнятості на кінець 2007 року, раніше працював у сільському господарстві, в той же час серед наявних вакансій кількість робочих місць у цій галузі становила майже 6%, в середньому на 1 вільне робоче місце у сільському господарстві претендувало 25,4 осіб [3].

Найбільшим попитом на ринку праці користуються професії, пов'язані з наявністю високого рівня освіти та кваліфікації: програмісти, юристи, менеджери різних рівнів, банківські працівники з відповідним досвідом роботи. Багато заявок сьогодні надходить від роботодавців на електрогазозварювальників, слюсарів, токарів, столярів, водіїв.

У заходах щодо реалізації активної політики зайнятості важливе значення має розвиток гнучкої і орієнтованої на працевлаштування системи профорієнтації та професійного навчання безробітних.

До профорієнтаційного навчання протягом 2006 року було залучено 269 осіб, в 2007 року 345 осіб, що складає 128,3 % у порівнянні з попереднім роком. Працевлаштовано після навчання 287 осіб, або це складає 90,3%.

Разом з тим, значно скоротились обсяги перепідготовки або підвищення кваліфікації на підприємствах, установах та організаціях району. До співпраці не залучають навчальні заклади, науково-дослідні установи тощо.

За умови функціонування сучасного ринку праці має місце організація оплачуваних громадських робіт, яка є ефективним засобом реалізації політики зайнятості населення, який дає мотивацію до праці, поліпшує матеріальне становище безробітних та є перспективним напрямком взаємовигідної співпраці державної служби зайнятості з підприємствами, установами та організаціями, передусім соціальної сфери. Організація таких робіт дає змогу раціональніше використовувати робочу силу, сприяти тимчасовій зайнятості населення та пом'якшенню соціальної напруженості на ринку праці. Направлено на громадські роботи із числа незайнятих громадян в 2006–2007 роках відповідно 1045 і 1021 особу. Найбільшим попитом на цих роботах користуються робочі місця у сільському господарстві, промисловості, житлово-комунальному господарстві, будівництві тощо.

Продовжується співпраця служби зайнятості з територіальними центрами соціального захисту населення, організаціями Товариства Червоного Хреста України щодо залучення безробітних, у яких закінчилась виплата допомоги по безробіттю, до оплачуваних громадських робіт з надання побутових, медико-соціальних послуг самотнім непрацездатним громадянам похилого віку й інвалідам.

Використання таких робіт у соціальній сфері дає позитивні результати, враховуючи, що одним з критеріїв ефективності проведення громадських робіт для безробітних є працевлаштування їх на постійну роботу. Слід зазначити, що на проведення громадських робіт, в основному, використовуються кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття (понад 65%), третина витрат покривається за рахунок коштів підприємств і лише 1,4% — за рахунок місцевих бюджетів [5].

Для задоволення потреби в кадрах у сфері надання послуг на селі, розвитку підприємницької ініціативи та орієнтування безробітних громадян на самостійну зайнятість державною службою зайнятості проводиться працевлаштування на додаткові робочі місця, що створені за рахунок дотацій роботодавцям. Всього за 2007 рік по Уманському району було працевлаштовано 53 особи, 79 особам було здійснено одноразову виплату допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності.

Слід відмітити, що серед осіб, не зайнятих трудовою діяльністю, що є клієнтами державної служби зайнятості, майже половина молодь. Протягом 2007 року на обліку перебувало всього 1675 осіб, працевлаштовано службою зайнятості 547 осіб, знято з обліку з певних причин 553 особи. В даний час перебуває на обліку 532 особи, в т.ч. мають статус безробітних 517 осіб (табл. 2). Молодим людям, що зверталися до служби зайнятості, надавалися профінформаційні та профконсультаційні послуги щодо вибору професії з врахуванням потреб регіонального ринку праці.

Молоді як окремій категорії населення, яка потребує соціального захисту, надана можливість за сприяння державної служби зайнятості працевлаштуватися на підприємствах, в установах і організаціях на захищовані робочі місця (особи, які підпадають під 5% квоту). Для молоді, яка закінчила або припинила навчання у середніх загальноосвітніх школах та у професійно-технічних закладах освіти, дітей (сиріт), які залишилися без піклування батьків, осіб, яким виповнилося 15 років і які за згодою одного з батьків приймаються на спеціалізовані робочі місця. За цією категорією людей по Уманському районі перебувало на обліку 85 осіб. Працевлаштовано службою зайнятості 25 осіб, знято з обліку за певних причин 36 осіб, 23 особи, які перебували на обліку на кінець звітного періоду, мали статус безробітного. Дієвою формою підтримки молодіжної зайнятості стало працевлаштування молодих безробітних громадян шляхом надання

роботодавцю дотації. Це стимулює роботодавців взяти на роботу молоду людину, протягом року навчати їх, а служба зайнятості цілий рік виплачуватиме такому працевлаштованому заробітну плату. За цей час молода людина може стати фахівцем та закріпитися на виробництві.

2. Облік і працевлаштування молоді незайнятих трудовою діяльністю, 2007 р.

Показник	Перебувало на обліку на початок року	Зареєстровано протягом звітного року	Працевлаштовано службою зайнятості	Знято з обліку з інших причин	Перебуває на обліку на кінець року	
					всього	в т.ч. мають статус безробітного
Молодь у віці до 35 років	674	1001	547	553	532	517
Особи, які займали робочі місця, із них молодь до 35 років	303	450	317	231	224	216
Особи без професії, не потребують спеціальної підготовки	222	308	106	188	172	167
Особи, які не були зайняті до 1 року	7	14	10	3	5	5
Особи, які не були зайняті більше 1 року	148	273	150	163	94	92
Особи, які попадають під 5% квоту, всього	374	476	195	288	343	333

Питання тимчасової зайнятості молоді, а також учнів та студентів у вільний від навчання час, вирішується спільно з органами місцевої влади та молодіжними організаціями.

Для того, щоб реалізувати активну політику зайнятості, важливе значення має розвиток гнучкої і орієнтованої на працевлаштування системи профорієнтації та професійного навчання безробітних. В останні роки зусилля державної служби зайнятості були спрямовані на вдосконалення профорієнтаційної роботи, залучення до співпраці соціальних партнерів служби зайнятості, пошук шляхів задоволення потреб роботодавців усіх рівнів у працівниках. Для молоді з вищою освітою служба зайнятості

проводить таку форму підвищення кваліфікації як стажування, метою якого є розширення та поглиблення раніше здобутих професійних знань, умінь і навичок за раніше набутою професією, оволодіння новою технікою, технологією і засвоєння кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду, набуття практичних умінь і навичок щодо виконання обов'язків на посаді, на яку претендує молодий безробітний. Це особливо важливо для випускників, які не мають практичного досвіду роботи.

Висновок. Проведений аналіз стану ринку праці засвідчив, що ринок праці Уманського району розбалансований і потребує удосконалення державних механізмів та важелів його регулювання. Встановлено, що в розрізі окремих професій пропозиція робочої сили значно перевищує її попит.

З метою вдосконалення державного механізму регулювання ринку праці необхідно розширити заходи активної політики зайнятості, посилити роль прогнозування ринку праці та соціального захисту населення, зокрема найбільш вразливих категорій населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Указ Президента України „Про основні напрямки розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року” // Праця і зарплата. — 1999. — №18.
2. Указ Президента України „Про вдосконалення державного регулювання у сфері зайнятості населення та ринку праці в Україні” // Голос України. — 2005. — 11 липня.
3. Ринок праці України у 2006–2007 рр. Аналітично-статистичний збірник / Державний центр зайнятості Міністерства праці та соціальної політики України. Київ, 2007.
4. Статистико-аналітичні показники служби зайнятості Уманського району за січень–грудень 2006–2007 років.
5. Ярошенко В. Державні механізми регулювання ринків праці в Україні // Україна: аспекти праці. — 2007. — № 8. — С. 30–37.

Одержано 26.02.08

На основе статистико-аналитических показателей рассматриваются вопросы занятости и безработицы экономически активного населения Уманского района.

The issues of employment and unemployment of economically active population in Uman district are considered taking into account statistic-analytical indices.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ
Збірник наукових праць
УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Засновано в 1926 році
Випуск 69

Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету
/Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2008. – Вип. 69. – Ч. 2:
Економіка. – 220 с.

Адреса редакції:
20305, вул. Інститутська, 1, м. Умань, Черкаської обл.
Уманський державний аграрний університет, тел.: 3-22-35

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 13695 від 03.12.07 р.

Підписано до друку 12.03.2008 р. Формат 60x84 1/16. Друк офсет.
Умов.- друк. арк. 21,76. Наклад 100 екз. Зам. №72.

Надруковано: Редакційно-видавничий відділ
Свідоцтво ДК № 2499 від 18.05.2006 р.
Уманського державного аграрного університету
вул. Інтернаціональна, 2, м. Умань, Черкаська обл., 20305